

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14841/2022
19.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужила АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Драгана Јанковић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Краљеву, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужила изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 336/21 од 01.03.2022. године, у седници већа одржаној дана 19.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужила изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 336/21 од 01.03.2022. године, тачке 2. става II изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 336/21 од 01.03.2022. године у тачки 2. става II изреке тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да на износ накнаде имовинске штете, досуђене првим и другим ставом изреке пресуде Основног суда у Чачку Прр1 433/19/20 од 27.11.2020. године, плати законску затезну камату почев од означених датума њихове доспелости до 08.09.2019. године

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужилама износ од 27.000,00 динара у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 433/19/20 од 27.11.2020. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужили АА на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Чачку И 11163/10 исплати потраживање ради чије наплате је одређено извршење по решењу о извршењу И 11163/10/13 од 22.02.2010. године, и то у одређеним појединачним износима и са законском затезном каматом од дана доспећа сваког појединачног износа до исплате, и износ од 7.424,50 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужили ББ на име накнаде имовинске штете изазване повредом

права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Чачку И 11163/10 исплати потраживање ради чије наплате је одређено извршење по решењу о извршењу И 11163/10/13 од 22.02.2010. године, и то у одређеним појединачним износима и са законском затезном каматом од дана доспећа сваког појединачног износа до исплате, и износ од 7.424,50 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилама на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 56.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 336/21 од 01.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Чачку Ппр1 433/19/20 од 27.11.2020. године у делу става првог и другог изреке у погледу висине досуђене накнаде имовинске штете, као и у ставу трећем изреке, у погледу одлуке о трошковима поступка. Ставом другим изреке, делимично је усвојена жалба тужене и преиначена првостепена пресуда у преосталом делу става првог и другог изреке, у погледу одлуке о камати, тако што је обавезана тужена да на појединачне новчане износе накнаде имовинске штете досуђене тужилама исплати законску затезну камату почев од 09.09.2019. године као дана подношења тужбе до исплате, док је одбијен тужбени захтев за исплату законске затезне камате на износе накнаде имовинске штете досуђене тужилама почев од доспелости сваког појединачног износа до 08.09.2019. године. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, одлуке садржане у тачки 2. става II изреке, тужиле су због погрешне примене материјалног права, благовремено изјавиле ревизију предвиђену чланом 404. ЗПП (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужила у овом спору је дозвољена ради усклађивања другостепене пресуде у побијаном делу са одлукама Европског суда за људска права (одлука Маринковић против Србије и др), али и одлукама Уставног суда, донетим у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима против којих се води извршни поступак, у којима је утврђена повреда права тужила на суђење у разумном року (одлуке Уж 8232/2015 од 24.11.2015. године; Уж 8104/2015 од 30.06.2016. године).

Из тог разлога, на основу члана 404. ЗПП одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужила основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле су 10.02.2010. године покренуле извршни поступак против извршних дужника „Фабрике резног алата - ФРА“ АД, ФРА „Алат за обраду рупе“ ДОО, ФРА „Алат и прибори“ ДОО, ФРА „Спиралне бургије“ ДОО, ФРА „Алат за спољни навој“, ФРА „Алат за унутрашњи навој“ ДОО, ФРА „Производња машина“ ДОО и ФРА „Термичка обрада“ ДОО сви из Чачка, ради наплате новчаног потраживања - неисплаћене разлике зараде и трошкова поступка, досуђене извршном пресудом Општинског суда у Чачку П1 609/2003 од 25.08.2008.

године и решењима истог суда П1 609/2003 од 03.06.2009. године и П1 609/2003 од 07.07.2009. године, пописом, проценом и продајом покретних ствари извршног дужника „Фабрике резног алата - ФРА“ АД, и на новчаним средствима осталих извршних дужника. Извршење је одређено решењем о извршењу И 11163/10 од 22.02.2010. године, које је достављено Народној банци Србије ради спровођења на средствима на рачунима извршних дужника, али није спроведено. НБС је дана 23.04.2010. године доставила извештај о спровођењу извршења, наводећи да су извршни дужници у поступку реструктурирања и да у периоду од 02.03.2010. године до 30.03.2010. године није започет поступак извршења. Поступајући по закључку суда од 08.12.2011. године, извршни повериоци – тужиле су поднеском од 04.01.2012. године предложиле да се извршење спроведе на новчаним средствима извршних дужника, што је суд и учинио закључком од 29.05.2012. године. У извештају од 04.06.2012. године НБС је вратила поменути закључак, уз образложење да уз исти није достављено решење о извршењу, па је суд поновио доставу 08.06.2012. године, а затим и 30.05.2014. године, јер је НБС доставу вратила 04.06.2014. године уз извештај да је решење већ заведено. Закључком од 29.10.2014. године наложено је извршним повериоцима да се изјасне о наставку поступка. Поднеском од 12.11.2014. године извршни повериоци су предложили да се извршење спроведе како на новчаним средствима извршних дужника у односу на које је извршење одређено, али и да се спроведе на њиховим покретним стварима. Закључком суда од 30.01.2015. године усвојен је предлог извршних поверилаца и одређено је друго средство извршења у односу на ове дужнике – извршење на покретним стварима. Поднеском од 13.05.2016. године извршни повериоци су се, сходно члану 547. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу, изјаснили да извршење спроведе суд. Решењем од 25.04.2018. године прекинут је поступак извршења у односу на све извршне дужнике, осим АД „ФРА“ Чачак, јер су престали да постоје као правна лица. Поднеском од 08.08.2019. године извршни повериоци су ургирали да се извршење спроведе на покретним стварима извршног дужника, њиховим пописом, проценом и продајом. Након тога других радњи и мера суда у поступку извршења није било.

Решењем Основног суда у Чачку Р4 И 153/19 од 25.04.2019. године усвојен је приговор извршних поверилаца (тужилца), утврђено да им је повређено право на суђење у разумном року у означеном извршном поступку. Истим решењем наложено је судији који поступа у предмету извршења да предузме све мере како би се поступак окончао у року не дужем од четири месеца. Извршни поступак је и даље у току, а тужиле своје потраживање нису наплатиле.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1. став 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију, чланова 32. став 1. и 58. став 1. Устава Републике Србије, чланова 2, 4, 22 и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и чланова 155. и 172. став 1. Закона о облигационим односима, усвојио тужбени захтев и тужилама досудио накнаду материјалне штете у висини новчаног потраживања досуђеног извршном исправом, ради чије принудне наплате је у извршном поступку донето решење о извршењу. По становишту тог суда, доношењем решења којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року испуњен је материјалноправни услов за подношење тужбе ради нанкаде материјалне штете против тужене државе, чија одговорност за штету је објективна.

Другостепени суд је у поступку одлучивања по жалби тужене, преиначио пресуду нижестепеног суда у делу за законску затезну камату тако што је одбио тужбени захтев којим је тражено плаћање затезне камате од доспелости новчаних износа досуђених извршном исправом, чија је наплата одређена решењем о извршењу, до дана подношења тужбе. По становишту тог суда, тужиле су тек подношењем тужбе – 09.09.2019. године, позвале тужену на испуњење обавезе накнаде имовинске штете, због чега у смислу чланова 277. и 324. Закона о облигационим односима немају право на тражену затезну камату до дана подношења тужбе.

По налажењу Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу трећем те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

Накнада материјалне штете, према правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно, или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 180. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права је у предметима у односу на Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија, из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава, у року од три месеца од њихове правноснажности, исплати подносиоцима представке износ који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

И Уставни суд је, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије, услед неспровођења решења о извршењу - принудне наплате новчаног потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право подносиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањене за евентуално наплаћене износе по том основу.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, тужена је и у овом случају дужна да тужилама исплати износе досуђене извршном пресудом Општинског суда у Чачку П1 609/2003 од 25.08.2008. године и решењима тог суда П1 609/2003 од 03.06.2009. године и П1 609/2003 од 07.07.2009. године, који су одеђени решењем о извршењу И 11163/10 од 22.02.2010. године, што значи и затезну камату на износ главног дуга од датума његове доспелости, а у односу на парничне трошкове од дана доношења извршне исправе, па до дана подношења тужбе у овом спору. На тај начин

тужиљама ће бити надокнађена материјална штета у складу са правилом садржаним у члану 185. Закона о облигационим односима и њихово имовно стање биће доведено у положај у којем би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђеног новчаног потраживања у разумном року.

Због тога је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

Тужиљама су досуђени трошкови поступка по ревизији у износу од 27.000,00 динара, за састав тог правног лека, и применом члана 165. став 2. у вези са члом 153. став 1. и чланом 154. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић